

La dona: en el punt de mira. Evolució dels drets de la dona a Espanya

Presentació

Motivació personal

Últimament s'organitzen moltes manifestacions a nivell mundial de caràcter feminista que reclamen l'abolició de les desigualtats entre les dones i els homes, és a dir, la igualtat entre els dos sexes i la posició contra la violència de gènere. Sempre he tingut curiositat sobre aquest tema, ja que es parla molt sobre feminisme als mitjans de comunicació i a les xarxes socials i és un debat que causa moltes controvèrsies a causa de les diferents opinions existents.

Quan havia de decidir quin tema tractar al treball de recerca, vaig decidir estudiar quina evolució han seguit a Espanya des de la Segona República fins a l'actualitat els drets de la dona. Tot i que sé que en l'etapa democràtica s'han assolit tots els drets necessaris per obtenir una igualtat jurídica real entre dones i homes, desconeixia quan aquests drets van ser aconseguits per primer cop. També sabia que a l'època franquista es van perdre molts drets i volia estudiar quins dels relacionats amb l'àmbit de la dona es van abolir. Com a resultat d'aquests dubtes sorgits vaig treballar i em vaig documentar sobre el tema per veure què ens queda per fer per avançar en aquest terreny i veure quins aspectes socials continuen encara pendents de millora.

Metodologia

Objectius

L'objectiu general d'aquest treball de recerca és analitzar el desenvolupament dels drets de les dones a Espanya al llarg del segle XX i fins al moment present. En aquest sentit, és clau entendre i explicar els criteris i paràmetres des dels quals s'han construït i s'estan construint els drets de les dones en els àmbits legislatius i en les polítiques públiques. D'aquesta manera, la investigació s'ha orientat de forma específica a analitzar el procés de creació i desenvolupament de la legislació i les polítiques de gènere a Espanya, per la qual cosa s'han plantejat els objectius secundaris següents:

- Comparar els diferents marcs legals i instruments públics en termes de polítiques de gènere que han existit a Espanya des de l'any 1931.
- Estudiar quins han estat i quins són els factors que han facilitat l'establiment d'aquests drets a la nostra societat.
- Conèixer el nivell actual d'acceptació del feminisme com a moviment i de les polítiques d'igualtat entre homes i dones entre la població jove a través d'una enquesta.
- Conèixer el parer de professionals i experts en temes de gènere sobre l'estat actual dels drets de la dona a Espanya.
- Valorar quins drets no s'han aconseguit encara i quins estan normalitzats a Espanya en l'actualitat.
- Realitzar una proposta de canvi en les lleis per promulgar els drets de la dona.

Metodologia

La finalitat del present treball és oferir un estudi profund sobre l'evolució dels drets de la dona a Espanya, concretament des de l'època de la Segona República fins a l'actualitat, passant per les diferents èpoques històriques del país. La recerca bibliogràfica, per tant, ha estat fonamental en aquest treball per detectar les transformacions socials en aquest camp. S'ha optat per presentar les dades obtingudes seguint un ordre cronològic i, alhora, agrupant-les en set àmbits fonamentals: el dret a vot, el dret al divorci, el dret al matrimoni civil, la reforma sexual i la llei d'avortament, el dret a l'educació i els drets laborals.

També s'ha realitzat un estudi, mitjançant una enquesta, sobre els coneixements dels drets de la dona, el feminisme i la discriminació per motiu de gènere per part de la població general. La intenció de l'enquesta era saber l'opinió de la gent vers aquests aspectes i analitzar les creences d'un conjunt de persones dels dos sexes i compreses en diferents franges d'edat. Tot i que és important la realització de l'estudi sobre l'evolució de drets, cal conèixer en quin punt ens trobem en l'actualitat i veure quin és el pensament majoritari per saber com continuarà aquesta evolució

en un futur. L'enquesta es va enviar el dia 30 de juliol per diferents xarxes socials: Instagram i Twitter. Els resultats de l'enquesta van començar a ser analitzats a partir de les cent respostes rebudes.

Un cop analitzats els resultats de les enquestes, a partir de les informacions extremes es va procedir a la realització de tres entrevistes a dones amb coneixements de feminisme i drets socials. A la primera entrevista es tracten els drets de la dona des d'una perspectiva sexual i actual. Laia Pallisé és una llevadora que treballa al centre ASSIR i orienta les dones en els moments previs al part. A la segona entrevista es tracta el tema feminista des d'un caire més històric. Montse Duch dona les claus per analitzar l'evolució dels drets. L'última entrevista, realitzada a la regidora de l'Ajuntament de Tarragona Laia Estrada, hi afegeix el component polític i laboral.

Cos del treball

S'han estudiat quatre etapes històriques per veure l'evolució dels drets de la dona a Espanya: la Segona República, l'època de la Dictadura, la Transició Democràtica i el període democràtic. Durant la Segona República es van realitzar múltiples reformes que van canviar el panorama social a Espanya. Es van assolir molts drets de la dona que mai abans havien estat presents a la història del país: el dret a vot, el dret al divorci i el dret a l'avortament, entre altres. En canvi, la Guerra Civil i la posterior arribada de la dictadura franquista va tombar tots els drets assolits en el període anterior. La nova Espanya catòlica i tradicionalista va deixar enrere els avenços socials i va suposar un estat de regressió general, especialment per a les dones. Més endavant, amb l'obertura d'Espanya a la resta de països i el creixement del turisme durant la dècada dels seixanta, es va produir una obertura de ment moderada, que es va intensificar amb la mort del dictador i el període posterior. Per aconseguir un estat democràtic calia que retornessin els drets perduts. Tot i que es van tornar a establir alguns drets ratificats per primer cop amb la República, aquests no es trobaven en una fase tan moderna.

S'ha enquestat a més de cent persones de diferents edats i sexes sobre aquest tema, el qual porta molta polèmica avui dia. S'han realitzat dos tipus de preguntes: preguntes de coneixement i d'opinió personal. El coneixement sobre feminisme dels enquestats és alt, ja que el tema és d'actualitat i se'n té molta informació. En canvi, a l'hora de donar l'opinió sobre temes com la gelosia, el masclisme i el feminisme hi ha varietat d'opinions. A més, el nombre d'enquestades és considerablement més gran que el d'enquestats. Aquesta dada mostra que les dones tenen més interès sobre aquest tema que els homes.

A més, s'ha entrevistat a tres dones amb coneixements amplis sobre el tema perquè donessin la seva visió sobre l'estat actual dels drets. Totes tres creuen que, efectivament, l'etapa republicana fou força important per assolir drets bàsics i que durant la

dictadura es van tombar drets necessaris. Finalment, pensen que és necessari dur a terme reformes, no només per assentar la igualtat jurídica entre dones i homes, sinó també la igualtat social.

Conclusions

És evident que el masclisme continua viu a la nostra societat, ja que existeixen factors discriminatoris com les desigualtats i rols de gènere, els estereotips, les diferències salarials, el sostre de vidre i la violència de gènere, entre altres. La violència masclista continua latent actualment i al nostre país continua havent-hi morts per aquest tipus de violència i centenars de dones que la pateixen dia rere dia.

Una reforma de la Constitució seria clau per afavorir l'obtenció de drets de la dona i per una disminució de les desigualtats al país. La Constitució de 1978, tot i que va ser votada pel conjunt d'espanyols i espanyoles, va ser redactada i ratificada per homes. L'únic debat de gènere que es va generar fou el relacionat amb la successió de la Corona. Els partits de la Transició no estaven formats per dones que mantingues sin un discurs feminista potent. La majoria de polítics, cal remarcar-ho, eren homes, així com tots els caps dels partits, el president i el rei.

Tot i que les lleis actuals són molt modernes i estan regides per la norma de la igualtat, és cert que hi ha lleis que creen diferències entre els homes i les dones, com ara la de maternitat i paternitat. Actualment, la baixa per paternitat és de cinc setmanes i la baixa per maternitat és de setze setmanes. La copaternitat consisteix en la igual vinculació amb un fill dels dos progenitors. S'hauria d'ampliar el permís dels homes i igualar-lo en setmanes al de les dones. La dependència d'un nadó ha de ser la mateixa tant per a un pare com per a una mare. Aquesta reforma seria un pas més per assolir una igualtat jurídica.

La llei vetlla per la igualtat real entre els dos sexes, però hi ha un factor molt important perquè aquesta igualtat es compleixi: el factor social. Una societat no pot ser igualitària només per les normes que estiguin establertes. Es constata que persisteixen actituds discriminatòries, normes pautades i hàbits socials molt arrelats que impedeixen que la igualtat teòrica que estableix la llei es dugui a la pràctica satisfactòriament. L'educació, a l'escola i a casa, és essencial per aconseguir que les persones que conformen la societat adoptin una actitud feminista i, per tant, igualitària.

La lluita feminista segueix sent fonamental, ja que les discriminacions que han existit durant tota la humanitat encara no s'han superat. Amb aquest treball s'ha demostrat que la lluita feminista ha sigut essencial per a l'obtenció de molts drets i cal que continuï existint, ja que socialment hi ha molts aspectes que continuen afavorint els homes i discriminant les dones. Segueixen sent necessaris els actes de reconeixement que facin visibles les desigualtats i promocionin el coneixement de les formes de discriminació que persisteixen.

Webgrafia

— Boletín Oficial del Estado. *Constitución Española de 1978*. [Consulta: gener 2019]. <<https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>> — Museu d'Història de Catalunya. *Dones en lluita*. [Consulta: febrer 2019]. <http://www.mhcat.cat/recerca/recursos_projectes/recursos_en_linia/dones_en_lluita> — Revista Crítica (2012). «Mujer y Constitución Española». [Consulta: octubre 2019]. <<http://www.revista-critica.com/la-revista/monografico/analisis/326-mujer-yconstitucion-espanola>>
